

Sygn. akt V CZ 56/15

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie ze skargi H. F.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem
Sądu Okręgowego we W. z dnia 5 stycznia 2012 r.,

w sprawie z powództwa H. F.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "N." w W.

o uchylenie uchwały,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 17 grudnia 2015 r.,

zażalenia skarżącego na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 2 czerwca 2015 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa H. F. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „N.” w W. o uchylenie uchwały nr 3/2011 zatwierdzającej sprawozdanie finansowe za rok 2010, podjętej przez Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni w dniach 12 maja - 3 czerwca 2011 r., Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn. I C .../11, oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu należnych pozwanemu. Apelację od tego wyroku złożył powód. Po przedstawieniu akt sprawy wraz apelacją Sądowi Apelacyjnemu, przewodniczący w Sądzie Apelacyjnym stwierdzając, że sprawa ma charakter majątkowy, wezwał powoda do usunięcia braku formalnego apelacji przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia. Powód nie usunął braku apelacji, wobec czego Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2012 r. odrzucił apelację powoda od wyroku wydanego w sprawie I C .../11. Powód zaskarżył to postanowienie zażaleniem; zażalenie wniósł radca prawny nie przedkładając dokumentu pełnomocnictwa umocowującego go do reprezentowania powoda w postępowaniu przed Sądem Najwyższym - i mimo prawidłowego wezwania, tego braku nie usunął. W związku z tym zażalenie postanowieniem z dnia 9 maja 2012 r. zostało odrzucone. W dniu 18 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy nadał klauzule wykonalności wyrokowi wydanemu w sprawie IC .../11 w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu i postanowieniu Sądu Apelacyjnego z dnia 3 kwietnia 2012 r., również w zakresie kosztów procesu.

W dniu 30 marca 2015 r. powód wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem wydanym w sprawie I C .../11 i domagał się uchylenia postanowień: Sądu Apelacyjnego z dnia 3 kwietnia 2012 r. i z dnia 9 maja 2012 r. oraz Sądu Okręgowego z dnia 17 sierpnia 2012 r. w sprawie nadania wyrokowi klauzuli wykonalności.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając tę skargę po przekazaniu jej temu Sądowi przez Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 2 czerwca 2015 r. odrzucił skargę. W uzasadnieniu wywiódł, że co prawda powód nie wskazał ustawowych podstaw wznowienia to jednak można domniemywać, że chodziło o podstawę z art. 401 pkt 2 k.p.c. skoro powód przypisał postępowaniu międzyinstancyjnemu w sprawie I

C .../11 nieważność z racji pozbawienia go możliwości działania wskutek naruszenia przepisów, co polegało na bezprawnym zamknięciu drogi do zaskarżenia wyroku apelacją. Takiej jednak podstawy wznowienia przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują. Niemożność działania przewidziana w art. 401 pkt 2 k.p.c. jako podstawa wznowienia nie miała miejsca w sprawie I C .../11. Ponadto przy takiej podstawie wznowienia strona powinna dochować terminu przewidzianego w art. 407 § 1 k.p.c. to jest wnieść skargę w terminie trzech miesięcy od dnia powzięcia wiadomości o wyroku; w okolicznościach sprawy termin ten upłynął w roku 2012 r. Sąd Apelacyjny wskazał również, że jeżeli powód kwestionuje postanowienia Sądu Apelacyjnego i postanowienie klauzulowe, to należało mieć na uwadze treść art. 401¹ k.p.c. wskazującego jedyną dopuszczalną podstawę wznowienia.

W zażaleniu na to postanowienie powód, domagając się jego uchylenia, wskazał, że Sąd Apelacyjny „nie rozpatrzył rzeczywistej przyczyny wniesienia skargi”. Jak wywiódł skarżący, rzeczywistym powodem wniesienia skargi był udział sędziego J. G. w składach orzekających zarówno o odrzuceniu apelacji powoda jak i o odrzuceniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji, co zdaniem skarżącego stwarzało sytuację równoznaczną z orzekaniem w sprawie przez sędziego wyłączzonego z mocy ustawy.

W zażaleniu skarżący dowodził nadto potrzeby doręczania z uzasadnieniem zarządzeń przewodniczącego wydawanych poza rozprawą, wskazywał na taki brak postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 16 kwietnia 2012 r., dowodził, że sprawa IC .../11 była sprawą o prawa niemajątkowe.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 399 § 1 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem. Dopuszczalność wznowienia postępowania w sprawach zakończonych innym rodzajem orzeczeń niż wyrok wynika z § 2 tego artykułu i jest to możliwe jedynie wyjątkowo. Nie ulega przy tym wątpliwości, że przyjęta w kodeksie postępowania cywilnego regulacja podstaw wznowienia postępowania wyklucza konstruowanie dopuszczalności wznowienia z innych przyczyn niż wskazane w ustawie.

Jeżeli w skardze o wznowienie postępowania powód zmierzał do wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem wydanym w dniu 5 stycznia 2012 r. sygn. akt I C .../11, to powinien był wskazać podstawę wznowienia przewidzianą przez przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Podstawa taka, jak trafnie dostrzegł Sąd Apelacyjny, nie została w skardze sformułowana i niewątpliwie nie wynika z zażalenia, mimo że zostało ono wniesione przez zawodowego pełnomocnika. Brak w skardze o wznowienie postępowania okoliczności wskazujących na istnienie ustawowej podstawy wznowienia, mógł być, na etapie badania skargi przez Sąd Apelacyjny, ewentualnie usunięty, przez wezwanie do bliższego wytłumaczenia przez skarżącego jego konstrukcji myślowych, jednakowoż treść zażalenia jednoznacznie wskazuje, że skarżący nie sformułuje żadnej ustawowej podstawy wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem, ponieważ jego twierdzenia w ogóle nie dotyczą tego etapu postępowania i rozstrzygnięcia. Odnoszą się one do postanowień Sądu Apelacyjnego i Sądu Okręgowego wydanych już po wyroku z dnia 5 stycznia 2012 r. W związku z tym przypomnieć należy uwagę uczynioną na wstępie, że wznowienie postępowania w sprawach zakończonych innym rodzajem orzeczeń niż wyrok możliwe jest jedynie wyjątkowo. Taka możliwość została dopuszczona m.in. wobec postanowień kończących postępowanie w sprawie, jednak o tyle tylko o ile podstawę wznowienia stanowi art. 401¹ k.p.c., a więc wówczas gdy postanowienie zostało wydane na podstawie aktu normatywnego, w stosunku do którego Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. Na tej podstawie skarga o wznowienie postępowania może być wniesiona od postanowień o charakterze formalnym kończących postępowanie. Na zasadzie odpowiedniego stosowania przepisów o wznowieniu postępowania, art. 416¹ k.p.c. dopuszcza zaskarżenie także orzeczeń niekończących postępowania w sprawie, jeżeli zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Można przypomnieć, że przepisy dotyczące tej podstawy wznowienia zostały wprowadzone ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), która

uwzględniła wcześniejsze stanowisko Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku z dnia 27 października 2004 r., SK 1/04 (Dz. U. Nr 237, poz. 2384) Trybunał Konstytucyjny uznał za niekonstytucyjny art. 401¹ k.p.c. w poprzednim brzmieniu, który nie zezwalał na wznowienie postępowania zakończonego innym orzeczeniem niż wyrok. W konsekwencji stanowiska Trybunału Konstytucyjnego został znowelizowany art. 399 przez dodanie § 2 oraz art. 401¹ przez zastąpienie w jego treści słowa "wyrok" słowem "orzeczenie", a także dodano § 4 w art. 403.

Niezależnie zatem od tego czy wszystkie etapy postępowania międzyinstancyjnego zakończone wskazanymi przez skarżącego postanowieniami Sądu Apelacyjnego i czy postanowienie z dnia 17 sierpnia 2012 r. kończące postępowanie klauzulowe mogą być kwalifikowane - w rozumieniu art. 399 § 2 k.p.c. - jako orzeczenia kończące dane postępowanie, stanowczo stwierdzić należy, że niewątpliwy brak podstawy wznowienia przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. prowadził do odrzucenia skargi jako nieopartej na ustawowej podstawie wznowienia (art. 410 § 1 k.p.c.). Jej odrzucenie nie mogło być zatem poczytane za nieprawidłowe.

Tak więc, wobec oczywistej bezzasadności zażalenia, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

eb